

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

 Олена ПУСТОВА

« 01 » 09 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Теорія держави і права»
для підготовки фахового молодшого бакалавра
за галуззю знань 08 Право
спеціальності 081 «Право»

Ірпінь - 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія держави і права» складена на основі програми навчальної дисципліни, затвердженої у 2023 році.

Розробники

Вікторія МАРИНОШЕНКО

Людмила ЛИХОШЕРСТ

Розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії юридичних дисциплін, протокол № 1 від «01» 09 2023 р.

Голова циклової комісії

Юлія ШЕВЧУК

Завідувач навчально-методичного кабінету коледжу

Людмила РОМАНЕНКО

ОРІЄНТОВНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
 Для підготовки фахового молодшого бакалавра
 з курсу «Теорія держави і права»

№ п/	Назва розділів та тем	Розподіл годин			
		Всього	Лекції	Сем.	Сам.
Розділ 1. Загальна теорія держави і права: предмет і структура.					
1.	1.1. Предмет, метод та функції науки теорії держави і права. Методологія теорії держави і права.	10	4	4	2
Всього за розділом		10	4	4	2
Розділ 2. Теорія держави.					
2.	2.1. Виникнення держави. Типологія держав.	10	4	4	2
3.	2.2. Поняття та ознаки держави	10	4	4	2
4.	2.3. Соціальне призначення держави	5	2	2	1
5.	2.4. Політична система суспільства. Держава в політичній системі суспільства.	10	4	4	2
6.	2.5. Форми держави	10	4	4	2
7.	2.6. Механізм держави.	8	4	2	2
8.	2.7. Наукові сучасні концепції держави	5	2	2	1
Всього за розділом		58	24	22	12
Всього за перший семестр		68	28	26	14
Розділ 3. Теорія права					
9.	3.1. Поняття, сутність та функції права	10	4	4	2
10.	3.2. Система соціальних норм. Норми права.	6	2	2	2
11.	3.3. Правоутворення та джерела права.	6	2	2	2
12.	3.4. Система права.	6	2	2	2
13.	3.5. Нормативно-правові акти та їх система	6	2	2	2
14.	3.6. Типологія і типи правових систем сучасності.	10	4	4	2
Всього за розділом		44	16	16	12
Розділ 4. Дія права в суспільстві					
15.	4.1. Форми реалізації норм права. Правозастосування.	6	2	2	2
16.	4.2. Тлумачення норм права.	6	2	2	2
17.	4.3. Правовідносини.	10	4	4	2
18.	4.4. Правова поведінка і правопорушення.	12	4	4	4
19.	4.5. Юридична відповідальність.	10	4	4	2
20.	4.6. Законність і правопорядок	8	2	2	4
21.	4.7. Поняття і значення правосвідомості.	6	2	2	2
22.	4.8. Поняття правового регулювання та його механізм	10	4	4	2
Всього за розділом		68	24	24	20
Всього за другий семестр		112	40	40	32
Всього годин з курсу		180	68	66	46
Форма підсумкового контролю - екзамен					

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Теорія держави і права» є фундаментальною в системі юридичної освіти. Вона містить базові теоретичні концепції, провідні тенденції і закономірності виникнення і розвитку найважливіших державно-правових інститутів. Теорія держави і права досліджує загальні закономірності виникнення, розвитку і функціонування державно-правових явищ, сутність, типологію і форми держави, співвідношення держави і громадянського суспільства, роль держави і права в політичній системі суспільства.

Мета курсу: засвоєння студентами комплексу загальних знань про державно-правові явища, оволодіння юридичним категоріальним апаратом, формування правосвідомості та юридичного світогляду.

Вивчення дисципліни «Теорія держави і права» передбачає набуття здобувачами освіти програмних компетентностей, а саме:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях

ЗК 3. Знання і розуміння предмету та характеру професійної діяльності, природи етичних стандартів та здатність діяти на їх основі.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 8. Отримати знання про систему національного права та законодавства, галузеві механізми правового регулювання.

ЗК11. Здатність до відповідальності і наполегливості щодо виконання поставлених завдань і взятих обов'язків.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 1. Знання основ теорії та філософії права, структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

ФК 2. Знання історії права та державних інститутів.

ФК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

ФК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.

ФК 13. Здатність застосовувати юридичну аргументацію.

ФК14. Здатність виявляти проблеми правового регулювання і пропонувати способи їх вирішення, включаючи подолання юридичної невизначеності.

ФК 15. Навички логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

ФК 18. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Програмні результати навчання (РН)

РН 1. Базові знання з основ філософії, права та державного управління.

РН 2. Базові знання з історії української та світової громадсько-політичної та державно- правової думки, знання основних сучасних політичних доктрин і концепцій.

РН 4. Знання загальнотеоретичних понять та категорій держави і права, їх взаємозв'язку та взаємодії.

РН 6. Базові знання про форми держави, основні правові системи сучасності.

РН 7. Базові знання про концепцію права, соціальної держави, демократію, природні права і свободи людини, їх природу та соціальне призначення.

РН 8. Базові знання про хронологію розвитку держави і права, основні історичні джерела права.

РН 11. Знання про види і підстави юридичної відповідальності.

РН 16. Уміння використовувати знання у галузі права для здійснення

окремих функцій у суміжних сферах діяльності, спілкування з експертами з інших галузей.

При викладенні дисципліни застосовуються міжпредметні зв'язки з дисциплінами: «Філософія», «Політологія», «Соціологія», «Історія», «Конституційне право», «Адміністративне право», «Цивільне право» та іншими галузями права.

У навчальному процесі використовуються такі методи навчання:

- Лекції;
- Семінарські заняття;
- Самостійна робота;
- Курсова робота.

Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Контроль роботи студента є необхідним компонентом навчального процесу, який має на меті визначення реального рівня професійної підготовки студента, а також надання необхідних рекомендацій, які будуть сприяти подальшому розвитку творчої особистості студента.

Оцінка знань студентів здійснюється за результатами поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентами навчального матеріалу дисципліни. Під час семінарських занять застосовуються такі засоби контролю: усне опитування з питань, поставлених у плані семінарських занять, самостійної роботи студентів.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзамену.

Критерії оцінювання:

- оцінка «відмінно» - ставиться студентові, який безпомилково викладає навчальний матеріал, показує глибоке розуміння суті поставлених перед ним проблем;

- оцінка «добре» - ставиться студентів, який грамотно розкриває суть поставлених запитань, добре володіє категоріально-понятійним апаратом, але допускає несуттєві помилки;
- оцінка «задовільно» - ставиться студентів, який поверхово викладає матеріал, допускає багато неточностей та помилок;
- оцінка «незадовільно» - ставиться за незнання матеріалу, невміння користуватися поняттями та термінами, нерозуміння структури курсу та його головних тем.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ЗА ТЕМАМИ

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Розділ 1. Загальна теорія держави і права: предмет і структура

Тема 1.1. Предмет і функції держави і права. Методологія теорії держави і права.

Лекція

1. Поняття, структура та функції юридичної науки.
2. Ознаки та предмет теорії держави і права .
3. Поняття та характеристика методології та система методів теорії держави і права .
4. Класифікація функцій теорії держави і права .
5. Роль теорії держави і права в системі юридичних наук.

Семінарське заняття

1. Поняття та система юридичної науки.
2. Поняття функцій юридичної науки та їх види..
3. Предметом теорії та історії держави і права.
4. Структура теорії держави і права.
5. Поняття методів юридичної науки та їх види.
6. Місце теорії держави і права в системі суспільних та юридичних наук.

Самостійна робота

1. Історія виникнення теорії та історії держави і права

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 7, 16, 26, 30]

Додаткові: [1,5]

РОЗДІЛ 2.

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ

Тема 2.1. Походження і розвиток держави. Типологія держав

Лекція

1. Додержавний період. Характеристика суспільної влади та соціальних норм.
2. Шляхи виникнення держав. Їх характеристика.
3. Типологія держав. Історичні типи держав.

Семінарське заняття

1. Додержавний період. Характеристика суспільної влади та соціальних норм.
2. Причини, що призвели до розпаду первісного суспільства та виникнення держави.
3. Шляхи виникнення держав. Їх характеристика.
4. Типологія держав. Історичні типи держав.
5. Теорії походження держави.

Самостійна робота

1. Причини, що призвели до розпаду первісного суспільства та виникнення держави

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [6, 21, 25, 28, 32, 38,]

Додаткові: [2,6]

Тема 2.2. Поняття та ознаки держави

Лекція

1. Поняття та ознаки держави.
2. Характеристика основних ознак держави.
3. Суверенітет держави і його співвідношення із суверенітетом народу.
4. Факультативні ознаки держави.

Семінарське заняття

1. Різноманітність поглядів поняття «держава».
2. Характеристика основних ознак держави.
3. Суверенітет держави і його співвідношення із суверенітетом народу.
4. Факультативні ознаки держави.

Самостійна робота

1. Різноманітність поглядів поняття «держава».

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 21, 24, 25, 32]

Додаткові: [3, 7]

Тема 2.3. Соціальне призначення держави

Лекція

1. Сутність і соціальне призначення держави.
2. Функції держави: поняття та види.
3. Класифікація функцій держави та їх характеристика.
4. Форми та методи здійснення функцій держави.

Семінарське заняття

1. Сутність і соціальне призначення держави.
2. Функції держави: поняття та види.
3. Класифікація функцій держави та їх характеристика.
4. Форми та методи здійснення функцій держави.
5. Порівняльно-історичний аналіз функцій держави.

Самостійна робота

1. Порівняльно-історичний аналіз функцій держави.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 2, 3, 4, 5, 7, 19,24, 27, 311]

Додаткові: [2, 3]

Тема 2.4. Політична система суспільства. Держава в політичній системі суспільства

Лекція

1. Поняття та ознаки політичної системи суспільства.
2. Основні складові елементи політичної системи суспільства та їх характеристика.
3. Політична організація суспільства.
4. Держава як ядро політичної системи суспільства.

Семінарське заняття

1. Поняття політичної системи суспільства та її структура.
2. Політичні партії та їх роль у політичній системі суспільства.
3. Держава як суб'єкт політичної системи.
4. Поняття та ознаки політичної влади, її співвідношення з державною владою.

Самостійна робота

1. Співвідношення політичної і державної влади.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 2, 3, 7, 11, 26, 27,]

Додаткові: [1, 2, 4]

Тема 2.5. Форми держави

Лекція

1. Поняття і структурні елементи форми держави.
2. Форма державного правління: монархія та республіка.
3. Характеристика форм державного устрою: унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія.
4. Поняття та види політичного режиму.

Семінарське заняття

1. Поняття і структурні елементи форми держави.
2. Форма державного правління: монархія та республіка.
3. Характеристика форм державного устрою: унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія.
4. Політичний режим та його види.
5. Порівняльна характеристика тоталітарного, авторитарного та демократичного політичного режимів.
6. Особливості форми державного устрою в Україні.

Самостійна робота

1. Особливості форми державного устрою в Україні.
2. Форми міждержавних утворень.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 27]

Додаткові: [2, 4]

Тема 2.6. Механізм держави

Лекція

1. Поняття механізму держави та його складові елементи.
2. Поняття та структура державного апарату.
3. Класифікація державних органів.
4. Принципи організації та функціонування державних органів.
5. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади: характеристика.
6. Співвідношення органів держави і органів місцевого самоврядування.

Семінарське заняття

1. Механізм держави та характеристика його структурних елементів.
2. Поняття та структура державного апарату.
3. Види державних органів.
4. Принципи організації та функціонування державних органів.
5. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади: характеристика та взаємодія.
6. Співвідношення органів держави і органів місцевого самоврядування

Самостійна робота

1. Державна служба.
2. Соціально-правовий механізм забезпечення прав людини

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 2, 14, 15, 17, 25, 27]

Додаткові: [2,4, 6]

Тема 2.7. Наукові сучасні концепції держави

Лекція

1. Сутність держави.
2. Основні концепції держави.
3. Концепція соціально-демократичної держави.
4. Правова держава, її ознаки. Співвідношення з громадянським суспільством.

Семінарське заняття

1. Концепція соціально-демократичної держави.
2. Правова держава, її ознаки. Співвідношення з громадянським суспільством.
3. Характеристика основних сучасних концепцій держави.

Самостійна робота

1. Аналіз сутності сучасних концепцій держави.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 23, 25, 27, 31]

Додаткові: [3, 5]

РОЗДІЛ 3

ТЕОРІЯ ПРАВА

ТЕМА 3.1. Поняття, сутність та функції права

Лекція

1. Поняття та ознаки права.

2. Причини виникнення права.
3. Теорії походження права.
4. Зміст права.
5. Поняття та види принципів права.
6. Визначення та класифікація функцій права.
7. Характеристика основних проявів цінності права.
8. Співвідношення права з іншими соціальними явищами.

Семінарське заняття

1. Причини виникнення права.
2. Поняття права та його ознаки.
3. Поняття функції права та їх види.
4. Сутність та соціальне призначення права.

Самостійна робота

1. Держава і право: лінії взаємодії.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 7, 9, 10, 13, 17, 25,]

Додаткові: [7]

ТЕМА 3.2. Система соціальних норм. Норми права.

Лекція

1. Поняття та класифікація соціальних норм.
2. Визначення норм права та її ознаки. Види норм права.
3. Структура норми права: поняття «гіпотези», «диспозиції» та «санкції».
4. Види гіпотез, диспозицій та санкцій.
5. Способи викладення норм права в статтях нормативно-правових актів.

Семінарське заняття

1. Поняття соціальної норми та її різновиди.
2. Поняття та характерні ознаки норма права.
3. Види норм права.
4. Структурні елементи норм права.
5. Способи викладення норм права в нормативно-правових актах.

Самостійна робота

1. Співвідношення норм моралі з нормами права.
2. Заохочення і покарання як санкції норм права.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 16, 25, 26, 30, 38]

Додаткові: [7]

ТЕМА 3.3. Правоутворення та джерела права. Правотворчість.

Лекція

1. Поняття «правоутворення», «правотворчість», «законотворчість».
2. Відмінність правотворчості від законотворчості і правоутворення.
3. Стадії правотворчості.
4. Види правотворчості держави і громадянського суспільства.

Семінарське заняття

1. Поняття «правоутворення», «правотворчість», «законотворчість».
2. Відмінності між поняттям «форми права» і «джерела права».
3. Джерела права.

4. Характеристика понять: «правовий звичай», «юридичний прецедент», «нормативно-правовий акт» і «нормативний договір».
5. Принципи правотворчості.
6. Види правотворчості.
7. Поняття та стадії правотворчого процесу.

Самостійна робота

1. Поняття «правоутворення».
2. Поняття правового звичаю та правового прецеденту.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 7, 9, 10, 13, 17, 25,]

Додаткові: [7]

ТЕМА 3.4. Система права.

Лекція

1. Правова система суспільства: поняття та характеристика структурних елементів.
2. Система права: поняття. Ознаки та характеристика структурних елементів.
3. Загальна характеристика основних галузей права.
4. Система законодавства: поняття, ознаки. Співвідношення системи права з системою законодавства.

Семінарське заняття

1. Поняття системи права.
2. Поняття галузі права, підгалузі права та правового інституту.
3. Існуючі підходи щодо розуміння поняття системи законодавства.
4. Різновиди нормативно-правових актів.

5. Відмінності між поняттям «система права» і «система законодавства».

Самостійна робота

1. Приватне та публічне право.
2. Матеріальне і процесуальне право.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 16, 25, 26, 30, 38]

Додаткові: [7]

Тема 3.5. Нормативно-правові акти та їх система

Лекція

1. Поняття та ознаки нормативно-правового акту.
2. Види нормативно-правових актів та їх загальна характеристика.
3. Система нормативно-правових актів.
4. Систематизація законодавства: поняття та способи.
5. Недоліки в законодавстві: прогалини та колізії.

Семінарське заняття

1. Поняття та ознаки нормативно-правового акту.
2. Види нормативно-правових актів та їх загальна характеристика.
3. Нормативно-правові акти України та їх система.
4. Порівняльна характеристика законів та підзаконних нормативно-правових актів.
5. Систематизація законодавства: поняття та способи.
6. Недоліки в законодавстві: прогалини та колізії.

Самостійна робота

1. Порівняльна характеристика законів та підзаконних нормативно-правових актів
2. Дія нормативно-правових актів в часі, просторі і по колу осіб.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [16, 17, 19, 22, 23, 27]

Додаткові: [3,5]

Тема 3.6. Типологія і типи правових систем сучасності

Лекція

1. Поняття «правова система» і «правова сім'я» та критерії їх розмежування.
2. Загальна характеристика романо – германської правової сім'ї.
3. Англо – американська правова система: поняття, ознаки та характеристика.
4. Соціалістична правова сім'я.

Семінарське заняття

1. Співвідношення понять «правова система» і «правова сім'я».
2. Основні критерії класифікації правових систем.
3. Правові системи скандинавських держав і країн Латинської Америки.
4. Джерела права в романо-германській і англо-саксонській правових сім'ях?
5. Специфічні особливості мусульманського права

Самостійна робота

1. Мусульманське право: виникнення, джерела та структура.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 19, 23, 25, 27]

Додаткові: [2,4]

РОЗДІЛ 4

ДІЯ ПРАВА У СУСПІЛЬСТВІ

ТЕМА 4.1. Реалізація норм права

Лекція

1. Реалізація норм права: поняття та характеристика форм реалізації правових норм.
2. Підстави застосування норм права.
3. Основні стадії застосування правових норм.
4. Акти застосування норм права: поняття, ознаки та види.

Семінарське заняття

1. Поняття та форми реалізації форм права .
2. Застосування норм права як засіб реалізації.
3. Стадії процесу застосування норм права.
4. Особливості застосування норм права.
5. Поняття та види прогалин в праві.

Самостійна робота

1. Прогалини в праві та шляхи їх усунення.
2. Аналогія закону та аналогія права.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 7, 9, 10, 13, 17, 25,]

Додаткові: [7]

ТЕМА 4.2. Тлумачення норм права

Лекція

1. Тлумачення норм права: поняття та види.
2. Характеристика способів тлумачення норм права.
3. Способи тлумачення норм права в юридичній практиці.
4. Поняття з'ясування змісту норми права та роз'яснення.
5. Поняття інтерпретаційного акту.
6. Особливості актів тлумачення норм права.

Семінарське заняття

1. Перелік обставин, які зумовлюють необхідність тлумачення нормативно-правових приписів.
2. Суб'єкти інтерпретаційної діяльності.
3. Способи тлумачення норм права в юридичній практиці.
4. Поняття з'ясування змісту норми права та роз'яснення.
5. Види тлумачення норм права.
6. Поняття інтерпретаційного акту .

Самостійна робота

1. Необхідність тлумачення норм права.
2. Принципи тлумачення.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 9, 10, 15, 17, 25]

Додаткові: [3, 7]

Тема 4.3. Правовідносини

Лекція

1. Правовідносини: поняття, ознаки та види.
2. Характеристика структурних елементів правовідносин.
3. Правосуб'єктність фізичних та юридичних осіб.
4. Юридичні факти: поняття та види.

Семінарське заняття

1. Передумови виникнення та функціонування правовідносин.
2. Види суб'єктів правовідносин.
3. Відмінні властивості суб'єктивного права та юридичного обов'язку.
4. Поняття правосуб'єктності юридичних та фізичних осіб.
5. Поняття та структура правовідносин.
6. Поняття та види юридичних фактів.
7. Співвідношення юридичних презумпцій і юридичних фікцій.
- 8.

Самостійна робота

1. Характеристика правосуб'єктності юридичних осіб.
2. Поняття правової фікції.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 7, 8, 9, 11, 17]

Додаткові: [1,4, 6]

Тема 4.4. Правомірна поведінка і правопорушення

Лекція

1. Правова поведінка.
2. Види правової поведінки. Правомірна поведінка: поняття та види.
3. Правопорушення: поняття та види.
4. Характеристика складових елементів правопорушення.

Семінарське заняття

1. Поняття та ознаки правової поведінки
2. Поняття правомірної поведінки та її види
3. Протиправна поведінка: поняття, ознаки, види
4. Поняття зловживання правом.
5. Складові елементи злочину.

Самостійна робота

1. Презумпція невинуватості.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 7, 9, 10, 13, 17, 25,]

Додаткові: [7]

Тема 4.5. Юридична відповідальність

Лекція

1. Поняття та цілі юридичної відповідальності.
2. Характеристика різних видів юридичної відповідальності.
3. Підстави притягнення до відповідальності.

Семінарське заняття

1. Поняття та цілі юридичної відповідальності.
2. Характеристика різних видів юридичної відповідальності.
3. Підстави притягнення до відповідальності.
1. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.

Самостійна робота

1. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.
2. Заповнення табл. «Порівняльна характеристика різних видів юридичної відповідальності».

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 8, 11, 16, 20, 25, 27]

Додаткові: [1, 7]

Тема 4. 6. Законність і правопорядок

Лекція

1. Законність: поняття, принципи та гарантії.
2. Суспільний порядок і правопорядок. Принципи правопорядку.
3. Співвідношення між законністю і правопорядком.
4. Державна дисципліна та її види.

Семінарське заняття

1. Місце законності та правопорядку у механізмі правового регулювання.
2. Засоби забезпечення законності.
3. Стан законності в сучасній Україні.
4. Види гарантій законності.
5. Поняття та особливості суспільного порядку.
6. Співвідношення понять дисципліни і законності. Види дисципліни.

Самостійна робота

1. Громадський порядок і правопорядок.
2. Принципи та гарантії законності.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 9, 11, 13, 17, 25]

Додаткові: [2, 5]

Тема 4.7. Поняття і значення правосвідомості

Лекція

1. Визначення та характеристика структурних елементів правосвідомості
2. Поняття правової культури та її роль у правотворчості й реалізації права.
3. Види правової культури.
4. Форми і методи правового виховання.

Семінарське заняття

1. Поняття правосвідомості та її види.
2. Співвідношення понять «правосвідомість» та «правова культура».
3. Структурні елементи правосвідомості.
4. Характеристика правової культури особи та її складові елементи.
5. Форми правового виховання.

Самостійна робота

1. Соціальна природа і причини злочинності.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 7, 9, 10, 13, 17, 25,]

Додаткові: [7, 11, 15, 22]

Тема 4.8. Поняття правового регулювання та його механізм

Лекція

1. Поняття правового регулювання. Типи і способи правового регулювання.
2. Механізм правового регулювання та характеристика його елементів.
3. Ефективність правового регулювання суспільних відносин.
4. Стадії правового регулювання

Семінарське заняття

1. Поняття правового регулювання і правового впливу.
2. Методами та типи правового регулювання.
3. Механізм правового регулювання та яка його структура.
4. Шляхи підвищення ефективності правового регулювання.

Самостійна робота

1. Прийоми і види правового впливу.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні: [1, 7, 9, 10, 13, 17, 25,]

Додаткові: [7]

Перелік тем самостійних робіт

1. Історія виникнення теорії та історії держави і права
2. Причини, що призвели до розпаду первісного суспільства та виникнення держави
3. Різноманітність поглядів поняття «держава».
4. Співвідношення політичної і державної влади.
5. Особливості форми державного устрою в Україні.
6. Форми міждержавних утворень.
7. Державна служба.
8. Соціально-правовий механізм забезпечення прав людини
9. Аналіз сутності сучасних концепцій держави.
10. Держава і право: лінії взаємодії.
11. Співвідношення норм моралі з нормами права.
12. Види диспозицій.
13. Види гіпотез.
14. Види санкцій.
15. Заохочення і покарання як санкції норм права.
16. Поняття «правоутворення».
17. Поняття правового звичаю та правового прецеденту.
18. Приватне та публічне право.
19. Матеріальне і процесуальне право.
20. Порівняльна характеристика законів та підзаконних нормативно-правових актів
21. Дія нормативно-правових актів в часі, просторі і по колу осіб.
22. Мусульманське право: виникнення, джерела та структура.
23. Прогалини в праві та шляхи їх усунення.
24. Аналогія закону та аналогія права.
25. Необхідність тлумачення норм права.
26. Принципи тлумачення.

27. Характеристика правосуб'єктності юридичних осіб.
28. Поняття правової фікції
29. Презумпція невинуватості.
30. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.
31. Громадський порядок і правопорядок.
32. Принципи та гарантії законності.
33. Соціальна природа і причини злочинності
34. Прийоми і види правового впливу

Тематика рефератів з курсу

1. Предмет, метод та функції науки теорії держави і права.
2. Громадянське суспільство: поняття, ознаки, структура.
3. Система основних прав, свобод і обов'язків людини і громадянина.
4. Поняття та ознаки політичної системи суспільства.
5. Політична культура: поняття, зміст та структура.
6. Поняття, ознаки, види політичної влади.
7. Теорії походження держави: різновиди та характеристика.
8. Функції держави: поняття, види, співвідношення.
9. Форми і методи здійснення функцій в державі.
10. Поняття і структурні елементи форми держави.
11. Форма державного правління.
12. Форма державного устрою.
13. Державний режим.
14. Поняття та принципи організації діяльності механізму держави.
15. Поняття та класифікація органів держави.
16. Теорія походження права.
17. Поняття, зміст, ознаки права. Функції права.
18. Поняття та види норм права. Тлумачення норм права.
19. Система права: поняття, ознаки, характеристика структурних елементів.
20. Система законодавства: поняття, ознаки, структурні елементи.
21. Види та характеристика нормативно-правових актів.
22. Форми права.
23. Поняття та стадії правотворчого процесу.
24. Правовий звичай та правовий прецедент.
25. Реалізація норм права: поняття та характеристика форм реалізації.
26. Аналогія закону та аналогія права.
27. Прогалини в праві: поняття, види, шляхи усунення.

Перелік тем курсових робіт

1. Теорія держави та права як фундаментальна юридична наука
2. Інститут держави: сучасне визначення категорії, сутність та ознаки
3. Цивілізаційний та формаційний підхід до типології держав
4. Суверенітет як основна властивість держави
5. Правова держава і громадянське суспільство
6. Загальна характеристика видів політичних систем світу
7. Державна влада у сучасному суспільстві: форми і методи її здійснення
8. Демократичний режим та його особливості в умовах розвитку сучасності
9. Механізм сучасної української держави
10. Основні сучасні концепції держави
11. Шляхи розбудови соціально-правової держави в Україні
12. Державний апарат в Україні: теорія і практика
13. Система основних прав і свобод людини і громадянина України та світі
14. Правова держава в Україні
15. Демократія як форма реалізації народовладдя
16. Міжнародні стандарти в галузі основних прав і свобод людини та громадянина
17. Загальнотеоретична характеристика функцій права
18. Принцип поділу влади в організації та діяльності державного апарату
19. Норми права: природа, особливості та значення в правовому регулюванні
20. Принципи права як основа формування правової системи держави
21. Англосаксонська правова система: теоретико-правовий аналіз
22. Романо-германська правова система: теоретико-правовий аналіз
23. Мусульманська правова система: теоретико-правовий аналіз
24. Система права України: підстави, принципи побудови та функціонування
25. Правова система суспільства
26. Сучасні концепції праворозуміння
27. Теоретико-правовий аналіз форми (джерела) права

28. Нормативно-правові акти, особливості їх функціонування
29. Роль правового прецеденту у формуванні права
30. Інтерпретаційні акти: поняття, ознаки, види
31. Дія нормативно-правових актів у часі, в просторі та за колом осіб
32. Систематизація нормативно-правових актів: поняття, види та актуальність
33. Система права та система законодавства: співвідношення категорій
34. Ефективність правового регулювання: умови, принципи, проблемні аспекти
35. Кодифікація законодавства
36. Право і закон
37. Концепція широкого равосудуміння
38. Загальна характеристика та сучасні проблеми співвідношення публічного і приватного права
39. Теоретико-правовий аналіз равосуд'єктності юридичних та фізичних осіб
40. Лінії взаємозв'язку міжнародного та національного права
41. Матеріальне і процесуальне право: загальна характеристика та сучасні проблеми співвідношення
42. Зловживання правом: поняття, ознаки, види, передумови
43. Теорія і практика реалізації права
44. Інститут аналогії в праві
45. Законодавчий процес: поняття, етапи, проблеми вдосконалення
46. Законодавча техніка та її роль в правотворчості
47. Правозастосування як стадія реалізації права
48. Прогалини в законодавстві
49. Види та стадії юридичного процесу
50. Тлумачення норм права в юридичній практиці
51. Колізії норм права: поняття, ознаки та причини існування
52. Правове виховання та його вплив на формування правової свідомості та правової культури
53. Сутність та функції юридичної відповідальності

- 54.Сутність та причини правопорушень
- 55.Склад правопорушення як підстава юридичної відповідальності
- 56.Роль правої культури і процесі застосування норм права
- 57.Правовий нігілізм як антипод правової культури
- 58.Юридичні факти, презумпції та фікції
- 59.Шляхи зміцнення законності і правопорядку
- 60.Громадський контроль: поняття, форми та значення в розбудові громадянського суспільства

Питання до рубіжної контрольної роботи №1

1. Юридична наука: поняття, структура і місце в системі гуманітарних наук.
2. Загальна теорія держави і права як наука та її предмет. Різні доктринальні підходи до предмету загальної теорії держави і права.
3. Основні завдання і функції загальної теорії держави і права як науки.
4. Методологія пізнання державно-правових явищ: поняття основні ознаки, структура, призначення.
5. Загальнонаукові методи пізнання державно-правових явищ (аналіз і синтез, форма і зміст, системний підхід, історичний метод, індукція, дедукція, метод моделювання, тощо).
6. Конкретно-наукові методи пізнання державно-правових явищ (соціологічний метод, статистичний метод, математичний метод, кібернетичний метод, тощо).
7. Спеціальні методи пізнання державно-правових явищ (формально-юридичний метод, порівняльно-правовий метод, тощо).
8. Характеристика соціальної влади і соціальних регуляторів в родовому суспільстві.
9. Основні теорії походження держави (теологічна, договірна, патріархальна, завоювання, марксистська, матеріалістична, патримоніальна, космічна та ін.).
10. Проблема визначення держави: основні підходи.
11. Публічна влада як основна ознака держави.
12. Територіальна ознака держави.
13. Соціальна ознака держави.
14. Суверенітет держави: Внутрішні і зовнішні сторони суверенітету, політичні, економічні і юридичні аспекти.
15. Додаткові ознаки держави: правова система, фінансово-грошова система, державна мова, державні символи.
16. Сутність держави і її соціальне призначення.

17. Типологія держав: формаційний і цивілізаційний підходи до типології держав.

Питання до рубіжної контрольної роботи № 2

1. Функції держави: поняття та види.
2. Класифікація функцій держави та їх характеристика.
3. Поняття і структурні елементи форми держави.
4. Форма державного правління.
5. Характеристика форм державного устрою.
6. Поняття та види політичного режиму.
7. Поняття механізму держави та його складові елементи.
8. Поняття та структура державного апарату.
9. Класифікація державних органів.
10. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади: характеристика.
11. Право: поняття, ознаки та сутність.
12. Поняття, ознаки та види норм права.
13. Поняття та види принципів права.
14. Визначення та класифікація функцій права.
15. Поняття, ознаки та види законів.
16. Структура норми права.
17. Класифікація елементів норми права.
18. Характеристика структурних елементів норм права.
19. Способи викладення норм права в статтях нормативно-правових актів.
20. Система права: поняття. Ознаки та характеристика структурних елементів.
21. Співвідношення системи права з системою законодавства.
22. Поняття та ознаки нормативно-правового акту.
23. Види нормативно-правових актів та їх загальна характеристика.
24. Нормативно-правові акти України та їх система.
25. Порівняльна характеристика законів та підзаконних нормативно-правових актів.
26. Співвідношення системи права та системи законодавства.

- 27.Поняття, ознаки та види законів.
- 28.Форми та джерела права: поняття та характеристика.
- 29.Правоутворення: поняття та етапи.
- 30.Поняття, ознаки та види правотворчості.
- 31.Принципи правотворчості: поняття та види.
- 32.Стадії правотворчості.
- 33.Законодавча техніка.
- 34.Відмінність правотворчості від законотворчості і правоутворення.
- 35.Систематизація законодавства: поняття та способи.
- 36.Поняття та характеристика матеріального та процесуального права.
- 37.Поняття та характеристика приватного та публічного права.
- 38.Поняття та форми реалізації форм права .
- 39.Застосування норм права як засіб реалізації.
- 40.Стадії процесу застосування норм права.
- 41.Акти застосування норм права: поняття, ознаки та види.
- 42.Дія норм права в часі. Зворотна дія права в часі.
- 43.Принципи дії норми права в просторі.
- 44.Поширення норми права за колом осіб.
- 45.Визначення меж дії правової норми в процесі застосування права.

Екзаменаційні питання

1. Поняття, структура та функції юридичної науки.
2. Предмет науки теорія держави і права, його зміст.
3. Класифікація функцій теорії держави і права.
4. Місце теорії держави і права в системі суспільних та юридичних наук.
5. Поняття та значення методології ТДП.
6. Характеристика методології ТДП.
7. Система методів теорії держави і права.
8. Додержавний період. Характеристика суспільної влади та соціальних норм.
9. Причини, що призвели до розпаду первісного суспільства та виникнення держави.
10. Шляхи виникнення держав. Їх характеристика.
11. Типологія держав. Історичні типи держав.
12. Теорії походження держави.
13. Поняття та ознаки держави.
14. Характеристика основних ознак держави.
15. Факультативні ознаки держави.
16. Сутність і соціальне призначення держави.
17. Функції держави: поняття та види.
18. Класифікація функцій держави та їх характеристика.
19. Форми та методи здійснення функцій держави.
20. Різноманітність поглядів поняття «держава».
21. Поняття та ознаки політичної системи суспільства.
22. Основні складові елементи політичної системи суспільства та їх характеристика.
23. Політична організація суспільства.
24. Держава як ядро політичної системи суспільства.
25. Поняття і структурні елементи форми держави.
26. Форма державного правління: монархія та республіка.

27. Характеристика форм державного устрою: унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія.
28. Поняття та види політичного режиму.
29. Поняття механізму держави та його складові елементи.
30. Поняття та структура державного апарату.
31. Класифікація державних органів.
32. Принципи організації та функціонування державних органів.
33. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади: характеристика.
34. Співвідношення органів держави і органів місцевого самоврядування.
35. Сутність держави.
36. Концепція соціально-демократичної держави.
37. Правова держава, її ознаки. Співвідношення з громадянським суспільством.
38. Поняття та ознаки права.
39. Сутність права.
40. Характеристика основних проявів цінності права.
41. Зміст права.
42. Поняття та види принципів права.
43. Визначення та класифікація функцій права.
44. Соціальна норма: поняття та види.
45. Співвідношення норми права з іншими соціальними нормами.
46. Визначення норм права та її ознаки. Види норм права.
47. Структура норми права: поняття «гіпотези», «диспозиції» та «санкції».
48. Види гіпотез, диспозицій та санкцій.
49. Способи викладення норм права в статтях нормативно-правових актів.
50. Причини виникнення права.
51. Правоутворення: поняття та етапи.
52. Форми права: поняття та види.
53. Загальна характеристика різних форм права.

54. Правова система суспільства: поняття та характеристика структурних елементів.
55. Система права: поняття. Ознаки та характеристика структурних елементів.
56. Співвідношення системи права з системою законодавства.
57. Поняття та ознаки нормативно-правового акту.
58. Види нормативно-правових актів та їх загальна характеристика.
59. Нормативно-правові акти України та їх система.
60. Порівняльна характеристика законів та підзаконних нормативно-правових актів.
61. Систематизація законодавства: поняття та способи.
62. Недоліки в законодавстві: прогалини та колізії.
63. Поняття та види правотворчості.
64. Принципи правотворчості.
65. Стадії правотворчості.
66. Законодавча техніка.
67. Відмінність правотворчості від законотворчості і правоутворення.
68. Поняття структури права та її складові елементи.
69. Характеристика матеріального та процесуального права.
70. Характеристика публічного та приватного права.
71. Характеристика регулятивного та охоронного права.
72. Характеристика об'єктивного та суб'єктивного права.
73. Порівняльна характеристика національного та міжнародного права.
74. Співвідношення понять «правова система» і «правова сім'я».
75. Основні критерії класифікації правових систем.
76. Загальна характеристика романо – германської правової сім'ї.
77. Англо – американська правова система: поняття, ознаки та характеристика.
78. Характеристика релігійно-традиційної правової сім'ї.
79. Соціалістична правова сім'я.

80. Поняття та форми реалізації форм права .
81. Застосування норм права як засіб реалізації.
82. Стадії процесу застосування норм права.
83. Акти застосування норм права: поняття, ознаки та види.
84. Дія норм права в часі. Зворотна дія права в часі.
85. Принципи дії норми права в просторі.
86. Поширення норми права за колом осіб.
87. Визначення меж дії правової норми в процесі застосування права.
88. Тлумачення норм права: поняття та види.
89. Характеристика способів тлумачення норм права.
90. Види тлумачення норм права.
91. Інтерпретаційні акти та їх види.
92. Правовідносини: поняття, ознаки та види.
93. Характеристика структурних елементів правовідносин.
94. Правосуб'єктність фізичних та юридичних осіб.
95. Юридичні факти: поняття та види.
96. Правові фікції та презумпції.
97. Правова поведінка: поняття, ознаки та види.
98. Загальна характеристика та види правомірної поведінки.
99. Правопорушення: поняття та ознаки.
100. Характеристика складових елементів правопорушення.
101. Види правопорушень.
102. Поняття та цілі юридичної відповідальності.
103. Характеристика різних видів юридичної відповідальності.
104. Підстави притягнення до відповідальності.
105. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.
106. Законність: поняття, принципи та гарантії.
107. Принципи та гарантії законності.
108. Суспільний порядок і правопорядок. Принципи правопорядку.
109. Співвідношення між законністю і правопорядком.

110. Державна дисципліна та її види.
111. Визначення та характеристика структурних елементів правосвідомості.
112. Рівні правової свідомості.
113. Деформація правової свідомості.
114. Поняття правової культури та її роль у правотворчості й реалізації права.
115. Види правової культури.
116. Форми і методи правового виховання.
117. Поняття і значення правового регулювання суспільних відносин.
118. Типи і способи правового регулювання.
119. Механізм правового регулювання та характеристика його елементів.
120. Стадії правового регулювання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про вибори народних депутатів України : Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4061-V1 // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 10-11. – Ст. 73.
3. Про вибори Президента України : Закон України від 5 березня 1999 р. № 474-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 14. – Ст. 81.
4. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1.
5. Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №13. – Ст.65.
6. Декларація про державний суверенітет України : Закон України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України.- 1990.- № 31.- ст.429
7. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України . – 1997 . – № 24. – Ст.170.
8. Про місцеві вибори : Закон України від 14 липня 2015 р. № 595-VIII // Відомості Верховної Ради України . – 2015. – № 37, 38. – Ст. 366.
9. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09 квітня 1999 р. № 586 - XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190.
10. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625 - III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – Ст. 254.
11. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2365-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 118.
12. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня 2000 р. № 1550-III Відомості Верховної Ради України 2000. – № 23 . – Ст. – 176.

13. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI // Відомості Верховної Ради України. –2012. – №19-20. – Ст.179.
14. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. №1697-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №2-3. – Ст. 12.
15. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05 березня 1998 р. №183/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 35.– Ст. 237.
16. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 14-15, № 16-17. – Ст.133.
17. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від червня 2016 р.
18. № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради України . – 2016. – № 31. – Ст.545.
19. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.
20. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385.
21. Акт проголошення незалежності України. : Закон України від 24 серпня 1991 р // Відомості Верховної Ради України.- 1990.- № 38.- ст.502
22. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2015. – 392 с
23. Калюжний Р.А., С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легша. Загальна теорія держави і права. – К., 2007. – 296с.
24. Кельман М.С., Мурашик О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави і права. Підручник. –Львів, 2005.
25. Копейчиков В.В. Теорія держави і права. Навчальний посібник. – К, 2000.
26. Костецький М.В. Філософія права: Навч. посібник для ВНЗ. – К., 2000

27. Котюк О.В. Загальна теорія держави і права. Навчальний посібник. К., 2005. – 590с.
28. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: Підручник / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва. – Київ: Юрінком Інтер, 2015. – 584 с.
29. Лисенков С.Л. Теорія держави і права. – К., 2005.
30. Луць Л.А. Загальна теорія держави і права: навчально – методичний посібник (за кредитно – модульною системою). – К., 2007. – 412с.
31. Скакун О.Ф. Загальна теорія держави і права. Підручник. Харків-2008
32. Старостюк А.В. Застосування норм права: Навч. посібник.- Ірпінь.- 2007.- 136с.
33. Сухонос В.В. Теорія держави і права. Навчальний посібник. – Суми, 2005. - 536с.
34. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Чернецька О.В., Шилінгов В.С. Теорія держави і права для підготовки до державного іспиту: навчальний посібник – Ірпінь.- 2007.-196с.
35. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Карпунчев П.В., Кононець Т.Л., Талах А.М. Теорія держави і права: навчально – методичний посібник для підготовки до державного іспиту – Ірпінь. – 2008.- 108с.
36. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту – навчальний посібник – К., 2008. – 228с

Додаткові:

1. Дністрянський С. Погляд на теорії права та держави. - Львів, 1925.
2. Копейчикова В.В. Загальна теорія держави і права. — К.: Юрінком, 1997. — 320 с.
3. Котюк В.О. Теорія права: Курс лекцій: Навч. посібник для юрид. фак. вузів. — К.: Вентурі, 1996. — 208с.
4. Рабинович П. М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень).—Х.: Право. 1997.—64 с.

5. Рабинович П.М. Основи загальної теорії права та держави. – К., 1994.
6. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник. — Харків: Консум, 2001.
—
7. Хропанюк В. Н. Теорія держави і права. Хрестоматія – М., 1998, 944